

Al remat, serem marcians

per ENRIC MARCO

El planeta Mart brilla intensament en el cel oriental poc després de la posta de sol. Aquest punt rogenic és un món amb muntanyes, barrancs i pols congelats que fa mil·lennis tenia mars i rius cabalosos. Actualment, però, és un desert fred, amb una història geològica a la vista dels nostres robots que el trepitgen i que l'escodrinyn detalladament.

Potser aquella època primerenca i humida del planeta va ser prou llarga perquè es desenvolupara una biosfera marciana. Descobrir si hi va haver vida i si encara n'hi ha és una de les més excitants tasques a fer pel nou robot Perseverance de la NASA, ara de camí a Mart, que recollirà mostres de roques i pols per enviar-les a la Terra en la futura missió Mars Sample Return, un encàrrec no exempt de riscos, com explica Fernando Ballesteros en la «Nau Espacial MÈTODE» del número 106.

Un planeta rocós, amb atmosfera, tan similar aparentment a la Terra, hauria de tindre vida. I segurament intel·ligent, com s'havia pensat des del segle XIX a partir de la descoberta d'uns suposats canals artificials observats de manera obsessiva per l'italià Giovanni Schiaparelli i pel nord-americà Percival Lowell. Unes infraestructures que durien aigua de les zones polars humides a les desèrtiques regions equatorials. La febre marciana ja no ha cessat des de llavors. L'escriptor i anticolonialista britànic H. G. Wells escriví, sarcàsticament, a *La guerra dels mons*: «Els homes de la Terra especulaven sobre el fet de l'existència d'altres homes a Mart, potser inferiors a ells i disposats a donar la benvinguda a una empresa missionera terrestre».

Tanmateix no hi ha cap tipus de vida a Mart, almenys de manera òbvia, com mostren els nostres exploradors robòtics. És un món desèrtic, inhòspit, amb traces d'antics rius desembocant en grandiosos deltes en un oceà boreal ara sec. Però, i si la vida roman oculta en profundes cavitats o ben avall en el subsol, lluny de la perillosa radiació solar? Les misterioses emissions esporàdiques de metà, que a la Terra en un 90% són d'origen biològic, ens permeten seguir especulant.

Més enllà del 2030, l'ésser humà hi posarà els peus i començarà a explorar-lo. *The Martian*, d'Andy Weir, relat a partir del qual Ridley Scott va fer la pel·lícula *Marte*, ens mostra les enormes dificultats de l'em-

NASA/JPL/USGS

«I si la vida a Mart roman oculta en profundes cavitats o ben avall en el subsol, lluny de la perillosa radiació solar?»

presa. Però finalment, amb molts recursos i temps, la humanitat terraformarà Mart i, anys a venir, els descendents dels habitants s'hi consideraran marcians, com fan els autoanomenats americans dels Estats Units que reneguen del seu origen europeu. La magnífica sèrie *The expanse*, basada en les novel·les de James S. A. Corey, ja s'ha plantejat aquesta possibilitat en presentar-nos una República Marciana enfrontada a la Terra.

L'obra de Wells critica la ufanosa societat burgesa britànica, incapaç de fer front a un atac exterior. L'autor, pacifista com era, ens dona un missatge d'esperança, força i germanor de tota la humanitat davant les amenaces globals, aplicable en els temps actuals de pandèmia, canvi climàtic i possible caiguda d'algun asteroide. Amenaces totes que han estat sistemàticament menystingudes pels dirigents del món.

Hem après que no podem considerar el nostre planeta com un lloc tancat i protegit per a l'home; no podem anticipar mai el bé o el mal invisibles que poden caure sobre nosaltres des de l'espai. És possible que en els designis més amplis de l'univers aquesta invasió des de Mart no deixi de ser en definitiva un benefici per a l'home; ens ha robat aquesta serena confiança en el futur que és la més fructífera font de decadència; els regals a la ciència humana que ens ha portat són enormes, i ha fet molt per promocionar el concepte d'una estreta unió de tota la humanitat.

Mentrestant, allà dalt, el planeta Mart ens enllumena aquests dies de tardor, impassible a les cabòries humanes. ➔

ENRIC MARCO. Departament d'Astronomia i Astrofísica de la Universitat de València.